

Л.М. Яременко, к.е.н., доцент, ДВНЗ
«Переяслав-Хмельницький державний
педагогічний університет імені Григорія Сковороди»

ДИВЕРСИФІКАЦІЯ ФІНАНСОВИХ ІНВЕСТИЦІЙ ЯК ПЕРЕДУМОВА ФОРМУВАННЯ ОПТИМАЛЬНОГО ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПОРТФЕЛЯ

У статті описано механізм диверсифікації фінансових інвестицій. Визначено основні умови формування ефективного інвестиційного портфеля. Узагальнено та висвітлено типи інвестиційних портфелів.

Ключові слова: диверсифікація, фінансові інвестиції, інвестиційний портфель, ринок цінних паперів.

Актуальність. У процесі господарської діяльності підприємство може використовувати тимчасово вільні кошти для інвестування в окремі об'єкти різних галузей економічної діяльності з метою отримання прибутку або досягнення соціального ефекту. Сталий розвиток економіки України вимагає значних інвестицій не лише на загальнодержавному чи регіональному рівнях, але й на рівнях окремих підприємств. Значна роль відводиться диверсифікації фінансових інвестицій, які є передумовою формування ефективного портфеля, який би забезпечив максимальну дохідність при мінімальному рівні ризику. Метою диверсифікованості фінансових інвестицій виступає побудова такого портфеля вкладень у фінансові інструменти, який забезпечує сукупний дохід, що узгоджується з рівнем ризику, обраним інвестором.

Аналіз останніх досліджень. В сучасній вітчизняній та іноземній науковій літературі багато уваги приділено питанням диверсифікації фінансових інвестицій. Даній проблемі присвятили свої дослідження вітчизняні та зарубіжні вчені: В.В. Бочаров, Є.В. На-гашев, Є.С. Стоянова, Т.В. Майорова, А.А. Пересада, В.Г. Федоренко та ін.

Метою написання статті є висвітлення диверсифікації фінансових інвестицій та його механізму.

Постановка проблеми. Диверсифіковані і вкладень - основний принцип портфельного інвестування. Ідея цього принципу добре виявляється в стародавній англійській приказці: *donotputalleggsinonebasket* - «не кладіть усі яйця в один кошик» [2, с. 518]. На нашій мові це звучить - не вкладайте всі гроші в одні папери, яким би

вигідним це вкладенням вам не здавалося. Тільки така стриманість дозволить уникнути катастрофічних збитків у випадку помилки. Диверсифікованість зменшує ризик за рахунок того, що можливі невисокі доходи по одним цінним паперах будуть компенсуватися високими доходами по інших паперах. Мінімізація ризику досягається за рахунок включення в портфель цінних паперів широкого кола галузей, не пов'язаних тісно між собою, щоб уникнути синхронності циклічних коливань їхньої ділової активності. Оптимальна величина портфеля - від 8 до 20 різних видів цінних паперів.

Розпилення вкладень відбувається як між активними сегментами ринку, так і усередині них. Для державних облігацій і казначейських зобов'язань мова йде про диверсифікованість між цінними паперами різних серій, для корпоративних цінних паперів - між акціями різних емітентів.

Спрощена диверсифікованість складається просто в розподілі коштів між декількома цінними паперами без серйозного аналізу. Достатній обсяг коштів у портфелі дозволяє зробити наступний крок - проводити так звану галузеву і регіональну диверсифікованість. Принцип галузевої диверсифікованості полягає в тому, щоб не допускати перекосів портфеля у бік паперів підприємств однієї галузі. Справа в тому, що катаклізм може досягнути галузь у цілому. Наприклад, падіння цін на нафту на світовому ринку може привести до одночасного падіння цін акцій усіх нафтопереробних підприємств, і те, що ваші вкладення будуть розподілені між різними підприємствами цієї галузі, вам не допоможе [3, с. 325-328].

Те ж саме відноситься до підприємств одного регіону. Одночасне зниження цін акцій може відбутися внаслідок політичної нестабільності, страйків, стихійних лих, введення в лад нових транспортних магістралей, що минають регіон, і т.п.

Усю сукупність описаних у літературі механізмів диверсифікованості ми пропонуємо звести до:

- методів, заснованих на традиційних підходах до управління диверсифікованим капіталом (інструментарій фундаментального і технічного аналізу);
- методів, що базуються на сучасних підходах до управління портфелем (теорії і моделі И.Фішера, Г.Марковіца, Дж.Тобіна, У.Шарпа);
- інструментів і методів, найбільш застосованих у нашій практиці, більшість з яких зводяться до рішення задач лінійного програмування [4, с. 386].

Метою диверсифікованості фінансових інвестицій власне кажучи є побудова такого портфеля вкладень у фінансові інструменти, який забезпечує сукупний дохід, що

узгоджується з рівнем ризику, обраним інвестором. Для оптимального рішення даної задачі потрібне інформаційне забезпечення, що включає норми доходу за тривалі проміжки часу по кожному з безлічі розглянутих видів фінансових інструментів. Ці дані потім можна використовувати в математичних моделях, що описують варіації зазначених доходів. Таким чином, з'явиться можливість виділити сукупність єдиних у кожному випадку ефективних портфельів, що характеризуються різним рівнем ризику, з безлічі яких інвестор зможе вибрати кращий.

Портфель диверсифікується доти, поки не досягнуті цілі інвестора з погляду рівня ризику. При цьому слід відзначити, що за допомогою портфельного управління може бути скорочений тільки ризик, що диверсифікується. У загальному випадку інвестор одержує більш високий прибуток, роблячи більш ризиковані вкладення. Іншими словами, щоб одержати більш високі доходи, необхідно приймати на себе більший ризик.

З врахуванням принципу диверсифікації формується оптимальний портфель фінансових інвестицій. При цьому формування ефективного портфелю передбачає проведення наступної роботи на підприємстві: вибір інвестиційної політики; аналіз ринку цінних паперів; формування портфелю цінних паперів; управління портфелем цінних паперів (в тому числі його перегляд та оновлення); оцінка ефективності портфелю цінних паперів [1, с. 399].

При виборі інвестиційної політики необхідно визначити цілі інвестора і обсяг коштів, що інвестуються. Для того, щоб комбінувати різні типи інвестиційних інструментів у відповідності з власним відношенням до ризику і доходності, інвестор повинен чітко уявляти ідею формування і керування інвестиційним портфелем. Даний етап, як правило, завершується вибором потенціальних видів фінансових активів (цінних паперів), які будуть включені до інвестиційного портфелю.

Аналіз ринку цінних паперів визначає вивчення окремих видів цінних паперів для формування ефективного інвестиційного портфелю. Однією з цілей даного аналізу являється визначення тих цінних паперів, які являються невірно оціненими в даний момент. На практиці застосовується велика кількість підходів до цінних паперів, основні з них відносяться до двох напрямків: фундаментального і технічного аналізів. Також на цьому етапі інвестор може визначитись з тією галуззю економіки, куди будуть вкладені кошти, і яка має перспективи розвитку.

Формування портфелю цінних паперів включає визначення конкретних інвестиційних інструментів (активів) для вкладення коштів, а також пропорцій розподілу

капіталу, що інвестується, між активами. На даному етапі інвестор зустрічається з такими проблемами як селективність, вибір часу операцій і диверсифікація. Під селективністю (мікропрогнозуванням) розуміється аналіз цінних паперів і зв'язане з ним прогнозування динаміки цін окремих видів цінних паперів. Вибір часу операцій (макропрогнозування) включає прогнозування тенденцій зміни рівня цін на акції з цінами інших фондових інструментів з фіксованим доходом (наприклад, корпоративні облігації). Диверсифікація заключається в формуванні інвестиційного портфелю таким чином, щоб при певних умовах і обмеженнях мінімізувати ризик і отримати оптимальний доход і зберегти вкладений капітал. Слід зазначити, що законодавчо визначено - придбання цінних паперів можливо з прибутку підприємства (корпорації) після сплати податків і інших зобов'язань.

Висновки. Отже, інвестор, формуючи і управляючи інвестиційним портфелем, повинен виконувати: підбір для інвестиційного портфелю типів цінних паперів з оптимальним співвідношенням ризику і доходу; підбір для інвестиційного портфелю цінних паперів з різними строками погашення; визначення оптимального строку продажу зі свого портфелю типів цінних паперів з метою їх заміни; своєчасну ліквідацію інвестиційного портфелю цінних паперів.

Список використаних джерел

1. Бланк И. А. Основы финансового менеджмента (в 2-х томах) / И. Бланк / . - К.: «Эльга», 2006.-Т. 2.-511с.
2. Росс Стивен и др. Основы корпоративных финансов / Пер. с англ. /Стивен Р./ - М., 2005. - 720 с.
3. Чирик Н.В. Актуальні питання методології обліку капітальних інвестицій // Україна в ХХІ столітті: проблеми та перспективи соціально-економічного розвитку. Збірник наукових праць. - Кам'янець-Подільський: - 2008. - 404 с.
4. Хорн В. Основы управления финансами / Пер. с англ. / В. Хорн / - М.: Финансы и статистика. - 2006. - 567 с.

Annotation. *The mechanism of diversification of financial investments is described in the article. Certainly basic terms of effective investment portfolio construction. Generalized and the types of investment brief-cases are reflected.*

Key words: *diversification, financial investments, investment brief-case, market of equities.*